Cena zł 30.—

Tygodnik Gospodarczy

Rok IV — Poznań, dnia 3 kwietnia 1948 — Nr 14

Odpowiedzialność za cudze czyny

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KONTRAKTOWA.

1. *Uwagi wstępne*—Kodeks zobowiązań przewiduje nie tylko odpowiedzialność deliktową; zna on również odpowiedzialność kontraktową. O odpowiedzialności kontraktowej mówimy zazwyczaj tam, gdzie szkoda powstała w związku z działalnością naruszającą nakazy i zakazy powstałe skutkiem umowy. Potrzeba więc, aby szkoda powstała przez naruszenie stosunku specjalnego.

Spotkać się można ze zdaniem, że ten stosunek specjalny i z nim łącząca się odpowiedzialność kontraktowa istnieją tylko gdy mamy do czynienia z umową łączącą poszkodowanego z ponoszącym odpowiedzialność. Musi więc istnieć umowa i to umowa ważnie zawarta. Na pierwszy rzut oka pogląd ten wydaje się słuszny. Tak jednak nie jest. Specjalne zasady postępowania obowiązują strony, nie tylko gdy one zawarły już umowę, ale również gdy dążą one do zawarcia umowy, gdy więc rozpoczynają rokowania. Te zasady specjalne zobowiązują strony do uczciwego i lojalnego postępowania w stosunku do osoby, z którą pragną zawrzeć umowę. Naruszenie tych zasad spowodować może odpowiedzialność kontraktową, mimo że umowa między stronami nie została ważnie zawarta lub wcale nie została zawarta.

I tak np. strona, która wiedziała przy zawarciu umowy o niemożliwości świadczenia, obowiązana jest do naprawienia szkody, jaką druga strona ponosi przez to, że zawarła umowę, nie wiedząc o niemożliwości świadczenia. (art. 57 k. z.). Dalej, jeżeli strony zobowiązały się do zawarcia umowy w przyszłości — niezawarcie umowy uzasadnia żądanie odszkodowania po stronie wierzyciela (art. 62 § 2 k. z.). Kto w celu zawarcia umowy złoży drugiej stronie ofertę, ten jest nią związany aż do upływu umownie lub ustawowo oznaczonego terminu (art. 63 k. z.). W tym też okresie zobowiązany ofertą nie może nic czynić, co by uniemożliwiło zawarcie umowy, a jeśli to uczyni, zobowiązany jest do dania odszkodowania. Podobne zasady spotykamy w art. 72, 226, 317, 331 k. z. oraz w innych przepisach.

Widzimy więc, że już samo zbliżanie się stron w celu zawarcia umowy spowodować może powstanie specjalnych stosunków, których naruszenie doprowadzić może do odpowiedzialności kontraktowej. Z reguły jednak odpowiedzialność kontraktowa będzie związana z ważnie zawartą umową.

Odpowiedzialność kontraktowa za cudze czyny opiera się na gwarancji, jaką daje dłużnik wierzycielowi. Dłużnik, który zobowiązuje się do świadczenia, gwarantuje za osoby, którymi posługuje się w celu wykonania zobowiązania. Strony zawierające umowę określają rozmiar tej gwarancji. One mogą zdecydować, w jakim stopniu dłużnik odpowiada za cudze czyny oraz za jakie czyny odpowiada. Wszystko więc zależy od umowy zawartej między stronami. Gdy jednak strony umową nie określiły rozmiarów odpowiedzialności — jak to zwykle w praktyce bywa — wtedy w grę wchodzą przepisy ustawy.

2. *Podział zobowiązań* — Prawo czyni dłużnika więcej lub mniej odpowiedzialnym za cudze czyny, w zależności od zobowiązania, jakie zaciągnął. Ze względu na odpowiedzialność można podzielić zobowiązania na dwie grupy. Nazwijmy pierwszą grupę zobowiązaniami rezultatu, a drugą zobowiązaniami starannego działania. Przy pierwszej dłużnik zobowiązuje się uzyskać cel wskazany zobowiązaniem. Będą to zobowiązania, w których cel świadczenia jest łatwy do uzyskania, jak np. wybudowanie domu (umowa o dzieło), przewiezienie mebli, przeniesienie prawa własności, zapłacenie ceny, zaniechanie prowadzenia procesu, zaprzestanie wykonywania działalności konkurencyjnej itp. Jeżeli rezultat nie został

uzyskany, dłużnik ponosi odpowiedzialność. Wyjątkowo dłużnik nie ponosi odpowiedzialności jeżeli wykaże, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem przyczyny powstałej poza dłużnikiem i jego wykonawcami, a to takiej przyczyny, której nie mógł przewidzieć lub też nie mógł się oprzeć przy dołożeniu należytej staranności i zapobiegliwości. Będą to zdarzenia, za które dłużnik nie odpowiada. Do takich zdarzeń należy np. działanie złodziei; którzy ukradną przewożony towar z miejsca zamkniętego i właściwie strzeżonego.

Pojęcie zdarzeń, za które się nie odpowiada, jest szersze lub węższe w zależności od zobowiązania. Przy zobowiązaniach rezultatu, z którymi łączy się zobowiązanie bezpieczeństwa, zdarzenia za które się nie odpowiada, są bardzo nieliczne.

Przy drugiej grupie, tj. przy zobowiązaniach starannego działania, zagadnienie przedstawia się inaczej. Tutaj, zamiast zobowiązywać się do rezultatu, dłużnik zobowiązuje się jedynie do tworzenia warunków i działania, które zwykle prowadzą do uzyskania rezultatu. Zobowiązuje się on działać tak, aby uzyskać rezultat. Nie gwarantuje on jednak za uzyskanie rezultatu. Będą to takie zobowiązania, jakie zaciąga np. lekarz wobec chorego lub adwokat wobec klienta. Lekarz nie zobowiązuje się wyleczyć pacjenta a jedynie dokładać wszelkich starań i wykonać wszelkie czynności, aby choremu przywrócić zdrowie. Jeżeli starania nie zostaną uwieńczone rezultatem, dłużnik ponosi odpowiedzialność tylko wtedy, gdy można mu przypisać winę w działaniu i doborze środków a więc niedołożenie właściwej staranności.

Zobowiązania starannego działania są zobowiązaniami o świadczeniu skomplikowanym i trudnym. Rezultat działania nie zawsze jest tu łatwy do przewidzenia i uzyskania.

3. *Zobowiązania rezultatu* — Przy zobowiązaniach rezultatu dłużnik odpowiada za osoby, którymi się posługuje celem wykonania zobowiązania. Dłużnik nie może się zasłaniać tym, że wykonanie zobowiązania zlecił komu innemu, chociażby był do tego uprawniony albo że zobowiązanie zaciągnięte w jego imieniu winien wykonać jego przedstawiciel ustawowy. Za działania i zaniechania tych osób dłużnik odpowiada tak, jak za własne działanie i zaniechanie (art. 241 k. z.).

Są zobowiązania, gdzie odpowiedzialność za cudze czyny jest jeszcze dalej posunięta. Te zobowiązania czynią dłużnika odpowiedzialnym nie tylko za osoby, którymi się posługuje, ale także za inne osoby, z którymi żyje i współpracuje w takich warunkach, że osoby te z łatwością mogą utrudnić lub uniemożliwić należyte wykonanie zobowiązania.

I tak np. ekspedytor odpowiada za osoby zatrudnione w jego przedsiębiorstwie tudzież za każdą inną osobą, którą posługuje się przy wykonaniu zlecenia (art. 601 k. h.). Podobnie przewoźnik odpowiada za osoby zatrudnione w jego przedsiębiorstwie tudzież za każdą inną osobę, którą się posługuje przy wykonaniu przewozu (art. 624 k. h.). Również przedsiębiorca składowy odpowiada za osoby zatrudnione w jego przedsiębiorstwie tudzież za każdą inną osobę, którą posługuje się przy wykonaniu umowy składu (art. 633 k. h.).

Przy zobowiązaniach bezpieczeństwa zakres osób, za które się odpowiada, jest jeszcze szerszy. I tak jeśli ktoś urządza widowiska lub organizuje parki rozrywkowe z karuzelami, strzelnicami itp. — gwarantuje on osobom biorącym udział w zabawach bezpieczeństwo. Gdy w takich warunkach ktoś zostanie pchnięty przez innego gościa na karuzeli i złamie nogę — urządzający widowisko będzie ponosił odpowiedzialność. Na tej samej podstawie osoby utrzymujące zarobkowo hotele, zajazdy i podobne zakłady, odpowiadają za szkody, poniesione przez gości wskutek utraty lub uszkodzenia rzeczy przez nich wniesionych, chybaby udowodniły, że szkodę spowodował sam gość lub osoba, towarzysząca mu albo go odwiedzająca, albo że szkoda wynikła z właściwości samej rzeczy lub skutkiem nieprzewidzianego wypadku, któremu nie można było zapobiec nawet przy dołożeniu najwyższego stopnia staranności. Wyłączenie lub ograniczenie tej odpowiedzialności przez ogłoszenie nie ma skutku prawnego. (art. 538 k. z.).

4. *Zobowiązania starannego działania* — Inaczej przedstawia się odpowiedzialność dłużnika przy zobowiązaniach starannego działania. Tutaj dłużnik odpowiada, zazwyczaj tylko gdy można mu przypisać winę w wyborze i nadzorze osób, którym powierzył wykonanie czynności. I tak np. umowa zlecenia jest umową starannego działania. Jeśli przyjmujący zlecenie działa za wynagrodzeniem, ma prawo powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy to wynika z umowy lub ze zwyczaju albo gdy go do tego zmuszają okoliczności. W przypadkach takich obowiązany jest donieść natychmiast o osobie i miejscu zamieszkania swego zastępcy. Jeśli przyjmujący zlecenie podjął się działania bez wynagrodzenia, przysługuje mu większa swoboda w posługiwaniu się innymi, gdyż zobowiązany jest jedynie do staranności, jakiej zwykł dokładać we własnych sprawach. W obydwóch wypadkach odpowiada on za osoby, którymi się posługiwał, jeśli zachodzi po jego stronie wina w wyborze, czyli odpowiada jedynie za własną winę. W pierwszym wypadku staranność wyboru jest wyższego rzędu, winna być taka, jakiej wymaga obrót lub dany stosunek. W drugim wypadku wystarczy staranność wyboru, jakiej zwykł dokładać we własnych sprawach (art. 503 i 505 k.z.).

Podobnie przy umowie o przechowanie, uregulowanej przez przepisy kodeksu zobowiązań (art. 523 k. z.). W zbliżony sposób przedstawiają się obowiązki kapitana okrętu (§ 511 i 516 k. h. n.) oraz obowiązki ekspedytora w przypadkach, gdy nie zajmuje się całkowitym przewozem (osiągnięciem rezultatu), lecz tylko zobowiązuje się on do wykonania niektórych czynności. Ekspedytor taki odpowiada za przewoźników, przedsiębiorców przewozu morskiego i dalszych ekspedytorów, którymi się posługuje, tylko wtedy, gdy nie potrafi udowodnić, że przy ich wyborze

dołożył należytej staranności (art. 602 k. h.). Odpowiada on jednak za osoby zatrudnione w jego przedsiębiorstwie (art. 601 k. h.).

Zobowiązany do starannego działania odpowiadać może nie tylko na podstawie winy w wyborze. W niektórych wypadkach odpowiada on również za winę w nadzorze nad osobami, którym powierzył wykonanie czynności.

Jeśli przyjmujący zlecenie upoważniony jest do powierzenia czynności innej osobie — gdy go do tego zmuszają inne zajęcia, choroba, wyjazdy — to nie znaczy to jeszcze, aby powierzając czynności starannie wybranej osobie był zwolniony od wszelkiej odpowiedzialności. Obowiązek staranności z reguły zobowiązuje go do nadzorowania osoby, której czynność powierzył.

Obowiązek nadzoru będzie większy lub mniejszy, zależnie od rodzaju zobowiązania. Z drugiej strony będzie on zależny od przymiotów osoby, której się czynności powierza. Kto prowadząc cudze sprawy powierza skomplikowane prawne czynności początkującemu prawnikowi — ten zobowiązany jest do jego nadzoru. Kto powierza tę czynność doświadczonemu specjaliście, ten od tego obowiązku jest zwolniony.

W końcu trzeba tu brać pod uwagę możliwości przeprowadzenia nadzoru. Z niemożliwością przeprowadzenia nadzoru spotykamy się np. tam, gdzie zobowiązany do starannego prowadzenia czynności nie jest fachowcem. Jeżeli przyjmujący zlecenie sam nie jest fachowcem a powierzy czynności wymagające dużych wiadomości specjaliście — zachodzić będzie po jego stronie niemożliwość przeprowadzenia nadzoru. Obowiązek nadzoru będzie więc mniejszy lub większy nie tylko w zależności od wielkości obowiązku starannego działania, lecz również w zależności od układu stosunków dłużnika i osoby, którą się posługuje celem wypełnienia zobowiązania.

5. *Zakończenie* — Na zakończenie wydaje się pożyteczne ponownie zaznaczyć, że odpowiedzialność za cudze czyny, w dziedzinie kontraktowej, regulowana jest wolą stron. Strony mogą przez umowę zakres odpowiedzialności rozszerzyć lub ograniczyć; mogą również wykluczyć odpowiedzialność. W dziedzinie tej wszystko zależy od umowy. Strony zawierające umowę mogą stosunek swój ułożyć według swego uznania, byleby treść i cel umowy nie sprzeciwiały się porządkowi publicznemu, ustawie lub dobrym obyczajom. Ustawa zakazuje jednak wyraźnie wprowadzenia postanowień, że dłużnik nie będzie odpowiadał za szkodę, jaką wyrządził rozmyślnie wierzycielowi; postanowienia takie są nieważne (art. 240 k. z.).

dr Z. K. Nowakowski

Wyjaśnienia do ustawy o upaństwowieniu przedsiębiorstw

Interpretacja przepisów dotyczących nacjonalizacji przedsiębiorstw budziła pewne wątpliwości, które obecnie zostały wyjaśnione. Jak wiadomo, podstawą do rozpatrywania przez Wojewódzkie Komisje oraz Główną Komisję w Warszawie spraw upaństwowienia przedsiębiorstw jest ustawa z dn. 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, (Dz. U. poz. 17), zmieniona dekretem z 20 grudnia 1946 r. (Dz. U. poz. 394).

Aczkolwiek Komisje wojewódzkie do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw zakończyły już swoją działalność, to jednak zaznajomienie się z trybem postępowania i niżej cytowanymi tezami jest ważne, ponieważ jeszcze długi szereg spraw wniesionych w drodze odwołania do Głównej Komisji w Warszawie oczekuje rozstrzygnięcia.

Tryb postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa uregulowany został rozporządzeniem Rady Min. z dn. 30 stycznia 1947 r. (Dz. U. poz. 62). Nadto obowiązują przepisy rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 z 1928 r.) oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 11 kwietnia 1946 r. o określeniu osób, których przedsiębiorstwa przechodzą na własność Państwa. (poz. 115 z 1946 r.). Wreszcie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 października 1946 r. w przedmiocie określenia wielkich i średnich przedsiębiorstw przemysłu włókienniczego (poz. 343 z 1946 r.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1946 r. o podwyższeniu dolnej granicy zdolności zatrudnienia przejmowanych na własność Państwa przedsiębiorstw w przemysłach wyrobów niepowszechnego użytku bądź mało zmechanizowanych bądź też o charakterze pionierskim i sezonowym (poz. 7 z r. 1947) uzupełniły obowiązujące przepisy. Nie wyjaśniono jednak autorytatywnie kilku wątpliwości, które różnie interpretowano.

Powstało mianowicie pytanie czy składniki majątkowe (maszyny) przedsiębiorstwa, które wg. stanu z dn. 1 września 1939 r. nie podlegały by nacjonalizacji, włączone przez okupanta do przedsiębiorstwa, podlegającego nacjonalizacji, przechodzą lub zostają przejęte wraz z tym ostatnim na własność Państwa — i czy nieruchomość, do której okupant wprowadził swoje maszyny, tworząc nowe przedsiębiorstwo, przechodzi na własność Państwa włącznie z przedsiębiorstwem poniemieckim?

Odpowiedziała na to pytanie Główna Komisja do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw na plenarnym posiedzeniu ustalając tezę następującą: Składniki majątkowe (zarówno ruchome jak i nieruchome) stanowiące własność osób trzecich, a wprowadzone do przedsiębiorstwa bez tytułu prawnego po dniu 1 września 1939 r. podlegają przejęciu na własność Państwa wraz z przedsię-

biorstwem, o ile stanowiły integralną część przedsiębiorstwa produkcyjnego w chwili przejęcia tego przedsiębiorstwa w zarząd państwowy. Zasada ta nie ma zastosowania przy przedsiębiorstwach przechodzących na własność państwa na podstawie artykułu 2 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. (nacjonalizacja bez odszkodowania), o ile przedsiębiorstwa te łącznie z włączonymi składnikami nie odpowiadają wymogom artykułu 3 ustawy.

Usunięta została również wątpliwość, czy ustawa z dn. 3 stycznia 1946 przewiduje zrównanie osób, które — będąc obywatelami polskimi — zgłosiły swoją przynależność do narodowości niemieckiej lub uprzywilejowanej przez okupanta, w czasie między 1 września 1939 a 9 maja 1945, z obywatelami polskimi. Główna Komisja bowiem ustaliła tezę: jeżeli przedsiębiorstwo zostało umieszczone na wykazie przedsiębiorstw przejmowanych przez Państwo na zasadzie art. 2 ustawy z dn. 3 stycznia 1946 (nacjonalizacja bez odszkodowania), strona wnosząca zarzuty winna przedstawić dowód posiadania obywatelstwa polskiego, właściciela lub właścicieli ponad połowy udziałów w przedsiębiorstwie, wydany przez właściwe władze po dniu 5 lutego 1946 r. (data ogłoszenia ustawy z dn. 3 1. 46 r. w Dzienniku Ustaw i wejścia jej w życie).

Dalszą wątpliwością było, czy przedsiębiorstwa stanowiące własność spółek, mogą być przejęte na własność Państwa w części na podstawie art. 2 ustawy z dn. 3 stycznia 1946 r. (a więc bez odszkodowania) a w części na podstawie art. 3 cytowanej ustawy (za odszkodowaniem), stosownie do udziałów obywateli polskich i niemieckich w spółce. Główna komisja ustaliła, że przedsiębiorstwa mogą być przejęte na własność Państwa tylko jako całość, albo na podstawie artykułu 2, albo artykułu 3 ustawy z dn. 3 stycznia 1946 r., w zależności od przewagi udziałów w spółce.

W związku z tym należy przypomnieć postanowienie § 75 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1947 roku w sprawie trybu postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa, omawiającego, co powinien zawierać protokół zdawczo-odbiorczy. Ustęp 2 tegoż § 75-go postanawia, o ile w przedsiębiorstwie znajdują się składniki majątkowe (np. maszyny, narzędzia), które zostały przeniesione do tego przedsiębiorstwa bez tytułu prawnego po dniu 1 września 1939 r. z innego przedsiębiorstwa lub od osoby nie podpadającej pod przepis art. 2 ust. 1 i 3 ustawy, należy o tym uczynić odpowiednią wzmiankę w protokóle zdawczo-odbiorczym. Ustęp 3 § 75go postanawia: wzmianka ta winna zawierać szczegółowe wymienienie składników majątkowych, ich opis oraz wskazania, skąd, kiedy i na jakiej zasadzie składniki te zostały do przedsiębiorstwa wniesione. Właściciele tych składników majątkowych otrzymują odszkodowanie na tych samych zasadach, co wierzyciele przedsiębiorstwa. Łączy się to z art. 6 ust. 2 oraz art. 7 tejże ustawy, które postanawiają, że do odszkodowania za obciążenia stosuje się odpowiednio przepis artykułu 7 ustawy, ustalający, że za przedsiębiorstwo przejęte przez Państwo na własność otrzyma jego właściciel od Skarbu Państwa odszkodowanie w terminie jednego roku, licząc od dnia doręczenia mu zawiadomienia w przedmiocie prawomocnego ustalenia wysokości przypadającego odszkodowania.

Skoro już mowa o tezach i trybie postępowania Komisji do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw przypominamy, że Główna Komisja może uchylić zaskarżone postanowienie Wojewódzkiej Komisji i przekazać sprawę tej Komisji do ponownego rozpoznania lub też zaskarżone postanowienie zatwierdzić lub zmienić. O terminie posiedzenia zespołu Głównej Komisji przewodniczący zawiadamia pismem za zwrotnym poświadczeniem odbioru osoby lub instytucje zainteresowane; posiedzenia Głównej Komisji są jawne.

Główna Komisja rozpatruje sprawy w zespole złożonym z 7 osób, pod przewodnictwem delegata właściwego dla sprawy ministra. Przewodniczący wyznacza 6 członków zespołu, jednego spośród delegatów ministerstw, jednego spośród delegatów C. U. P. jednego spośród członków wyznaczonych przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej, jednego spośród członków wyznaczonych przez Komisję Centralną Związków Zawodowych oraz dwóch możliwie kolejno spośród innych członków Głównej Komisji, do których należą również członkowie Związku Izb Przemysłowo - Handlowych, Związku Gospodarczego „Społem" oraz Związku Samopomocy Chłopskiej.

Właściciel przedsiębiorstwa może żądać wznowienia postępowania, zakończonego orzeczeniem ministra o przejściu przedsiębiorstwa lub przejęcie za odszkodowaniem na własność Państwa, jeżeli orzeczenie ministra lub postanowienie Komisji zostało oparte na dokumencie podrobionym bądź sfałszowanym lub uzyskane zostało przez czyn karalny, jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne, które istniały już przy wydaniu orzeczenia ministra lub postanowienia Komisji lub nowe środki dowodowe, o ile okoliczności te i środki w toku postępowania nie były znane Komisji i nie mogły być wówczas powołane przez osoby zainteresowane bez ich winy, wreszcie jeżeli właściciel przedsiębiorstwa znajdujący się poza granicami Państwa Polskiego bez swej winy nie mógł zgłosić zarzutów w trybie przewidzianym przepisami. Wniosek o wznowienie postępowania składa się do Głównej Komisji do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw i nie może on być złożony w terminie późniejszym niż rok od daty ogłoszenia orzeczenia ministra lub postanowienia Komisji.

Uprawnienia, przysługujące na podstawie przepisów rozporządzenia właścicielowi przedsiębiorstwa, przysługują w razie jego nieobecności krewnym w linii prostej (zstępnym i wstępnym, również dzieciom nieślubnym), rodzeństwu, dzieciom rodzeństwa, małżonkowi, osobom sprawującym zarząd przedsiębiorstwa nieobecnego właściciela oraz udziałowcom i akcjonariuszom spółek handlowych.

Nowe ceny Kart Rejestracyjnych od 1 stycznia 1948 r.

Ustawa z dnia 25 lutego 1948 r. o zmianie dekretu o podatku obrotowym zmienia m. in. art. 10 powyższego dekretu, który otrzymuje następujące brzmienie:

Ceny kart rejestracyjnych wynoszą:

Oznaczenie zakładów, przedsiębiorstw i zajęć	w miastach ponad 100.000 mieszkańców	w miastach do 100.000 mieszkańców	w gminach wiejskich
	rocznie złotych		
1. Zakłady handlowe i usługowe:			
a) obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych	7.500	5.000	2.500
b) obowiązane do prowadzenia ksiąg uproszczonych	5.000	2.500	1.250
c) pozostałe	3.000	1.500	750
2. Przedsiębiorstwa handlu:			
a) rozwoźnego i jarmarcznego	1.500	1.500	1.500
b) obnośnego	500	500	500
3. Zakłady przemysłowe, rzemieślnicze i górnicze oraz przedsiębiorstwa wyrębu lasu:			
a) obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych	7.500	7.500	7.500
b) obowiązane do prowadzenia ksiąg uproszczonych	5.000	5.000	5.000
c) pozostałe	1.500	750	500
4. Składy	500	500	500
5. Zajęcia zawodowe:			
a) pośrednicy giełdowi (maklerzy), handlowi, ekspedytorzy międzymiastowi (nie posiadający taboru) i celni	5.000	5.000	5.000
b) pomocnicy podróżujący, inspektorzy i ajenci zakładów ubezpieczeń przedsiębiorstw przewozowych, komunikacyjnych i instytucyj kredytowych	1.000	1.000	1.000
c) lekarze, lekarze weterynarii, dentyści i technicy dentystyczni, felczerzy, położne, pielęgniarki dyplomowane, adwokaci, notariusze, obrońcy sądowi, inżynierowie oraz technicy	1.500	1.000	500
6. Wszelkie inne przedsiębiorstwa, zakłady oraz zajęcia zawodowe i zatrudnienia o celach zarobkowych:			
a) obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych	7.500	5.000	2.500
b) obowiązane do prowadzenia ksiąg uproszczonych	5.000	2.500	1.250
c) pozostałe	1.500	750	500

Jak wynika z powyższego — zmiany w porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym w zakresie cen kart rejestracyjnych polegają na wprowadzeniu kryterium ksiąg zamiast kryterium obrotu oraz na podniesieniu cen kart rejestracyjnych.

Ponieważ przepisy te mają moc obowiązującą od dnia *1 stycznia 1948 r.* na podatnikach, którzy nabyli dotychczas karty rejestracyjne na rok podatkowy 1948 według zasad dotychczasowych, ciąży obowiązek dopłaty różnic do cen nowych.

Ministerstwo Skarbu odroczyło termin dopłaty różnic z tytułu należności za karty rejestracyjne na rok podatkowy 1948 na okres jednego miesiąca od dnia ogłoszenia ustawy w Dzienniku Ustaw R. P., tj. do dnia 12 kwietnia 1948 oraz przesuwa termin, od którego rozpoczyna się pobieranie dodatków za zwłokę od nie uiszczonych dopłat na okres do dnia 12 kwietnia 1948 r.

Podatnik, obowiązany do dopłaty różnicy, powinien złożyć we właściwym urzędzie skarbowym (rewizyjnym) należycie wypełnioną deklarację według przepisanego wzoru w jednym egzemplarzu oraz jednocześnie uiścić przypadającą należność.

Społeczny Fundusz Oszczędnościowy

(Rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu)

Dziennik Ustaw R. P. nr 14/106 przyniósł pierwsze z zapowiedzianych w ustawie o obowiązku społecznego oszczędzania (D. U. nr 10/74) rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu z dnia 12 marca 1948 r., wydane w porozumieniu z Ministrami Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych, Aprowizacji oraz Rolnictwa i Reform Rolnych. Aktem tym rola organu funduszów A (inicjatywy prywatnej) i C (pracy najemnej) poruczona została Pocztowej Kasie Oszczędności (PKO). Do pola jej działania należy ustalenie wysokości rocznych wkładów (składek) oszczędnościowych, przyjmowanie wpłat, wydawanie książeczek oszczędnościowo - inwestycyjnych, czynności związane z wycofaniem wkładów, zwrotami, odliczeniami, oprocentowaniem i wypłatami. Pomimo tego przepisu uczestnik funduszu A lub C w praktyce stykać się będzie raczej z urzędami skarbowymi i rewizyjnymi, gdyż dla powyższych czynności one właśnie zostały ustanowione zbiornicami PKO (§ 5). W odniesieniu do uczestników funduszu B (rolnictwa) opisany zakres funkcyj został podzielony między władze podatkowe związków samorządu terytorialnego oraz powiatowe K. K. O.

Jak to już wspomnieliśmy w nr 11/48 Tyg. Gosp. przy sposobności omawiania S. F. O., dokumentem obrazującym stosunek każdego uczestnika do funduszu jest książeczka oszczędnościowo-inwestycyjna, która winna, prócz odpowiedniego napisu, litery funduszu, numeru porządkowego, oznaczenia właściciela, zawierać nazwę instytucji wystawiającej książeczkę a nadto pouczenie o prawach i obowiązkach uczestnika (§ 22). Książeczki takie wystawiają dla funduszu A i C zbiornice PKO., tj. urzędy skarbowe i rewizyjne, dla funduszu B powiatowe K. K. O. (§ 23), te instytucje też w razie utraty książeczki wydają duplikat. Wkłady są oprocentowane w wysokości 2% rocznie, odsetek nie dolicza się jednak do wkładu, lecz wypłaca:

a) osobom prawnym i spadkom nieobjętym gotówką przy wycofaniu, zwrocie lub innych wypłatach,
b) osobom fizycznym w formie premii ubezpieczeniowej na wypadek śmierci uczestnika, wypłacanej przez PKO małżonkowi, dzieciom, rodzicom, ewtl. dalszym spadkobiercom (§§ 26, 27).

Udzielanie pożyczek dla uczestnika w ramach Państwowego Planu Inwestycyjnego należy do B. G. K. lub instytucji przezeń upoważnionej, jednakże tylko za zezwoleniem Ministra Skarbu (art. 16, 17 § 28). O „zwolnieniach" (art. 19) decyduje również B. G. K., wniosek jednak winien być złożony za pośrednictwem właściwej zbiornicy PKO lub właściwej KKO. Zbiornice PKO — w odniesieniu do uczestników funduszu A i C, powiatowe KKO — w stosunku do uczestników funduszu B — wydają samodzielne decyzje w sprawach „zwrotów" (art. 20 — 22). Do zgłoszeń o nie winny być dołączone dowody urzędowe, stwierdzające fakty uzasadniające zwrot w szczególności:

a) akt zejścia członka najbliższej rodziny wraz z dowodem pokrewieństwa lub pozostawienia we wspólnym gospodarstwie,
b) akt urodzenia dziecka,
c) akt małżeństwa uczestnika lub jego dziecka,
d) zaświadczenie lekarza urzędowego o utracie zdolności do pracy,
e) dowód zameldowania dziecka i zaświadczenie zakładu naukowego,
f) zaświadczenie gminy o klęsce żywiołowej lub stracie inwentarza,
g) w przypadku śmierci uczestnika — dowód śmierci oraz uprawnienia spadkobiercy,
h) dowód ukończenia 65 lat życia lub utraty zdolności oraz braku dostatecznych środków utrzymania (§§ 34, 30, 31, 33).

Od decyzji w powyższych wypadkach przysługuje prawo odwołania w ciągu 2 tygodni od doręczenia, za pośrednictwem instytucji, która decyzję wydała. Odwołania rozstrzyga ostatecznie B. G. K. (§ 34).

Uczestnik pragnący skorzystać z „odliczenia" z tytułu spłaty pożyczki inwestycyjnej, winien przedstawić zaświadczenie B. G. K. lub innej instytucji kredytowej upoważnionej do udzielania kredytów inwestycyjnych o dacie i wysokości wpłaty oraz stwierdzenie, że wpłata dokonana została na spłatę pożyczki, udzielonej zgodnie z Państwowym Planem Inwestycyjnym (§ 39 pkt. 3).

Zagadnienie wkładów zastępczych (art. 24 ust. 1 pkt. 3) nie zostało w rozporządzeniu uregulowane, gdyż wykaz instytucyj, w których tego rodzaju wkłady mogą być lokowane, Minister Skarbu ma dopiero ogłosić w Monitorze Polskim (art. 39 pkt. 4).

Z przepisów odnoszących się do funduszu A zasługuje jeszcze na podkreślenie § 36 p. 2, na podstawie którego podwyżki przewidziane w art. 22 ust. I pkt. 1 lub 2 dekretu o podatku dochodowym (20%-towe i 10%-towe podwyżki dla samotnych i bezdzietnych) nie mają wpływu na ustalenie rocznych wkładów oszczędnościowych.

Składki oszczędnościowe, których terminy płatności zapadły przed ogłoszeniem rozporządzenia, tj. 20 marca br., uczestnicy funduszu A obowiązani są uiścić do dnia 20 kwietnia br. (§ 47 p. 1).

Przepisów wykonawczych odnoszących się do funduszu C znajdujemy w rozporządzeniu sporo. I tak właściwą dla uczestnika tego funduszu zbiornicą jest urząd skarbowy bądź rewizyjny jego miejsca zatrudnienia a przy wynagrodzeniach łącznych — miejsce zamieszkania w dniu 31 grudnia r. poprzedniego (§ 15). Przy wynagrodzeniach, pobieranych od kilku pracodawców, obowiązek wnoszenia składek istnieje co do każdego wynagrodzenia, podstawą obliczeń jest jednak wyna-

biorstw państwowych i związków samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw pozostających pod zarządem państwowym lub związków samorządu terytorialnego.

Do grupy prywatno-prawnych, odpłatnych świadczeń usług należą w szczególności — jeżeli chodzi o omawiany przypadek — wykonywanie usług wynikających z umowy ajencyjnej w ścisłym tego słowa znaczeniu (kodeks handlowy) i pośrednictwa.

W płaszczyźnie zgłoszenia obowiązku podatkowego dekret o podatku obrotowym grupuje omawiane usługi w art. 10 pod pkt. 5-tym zatytułowanym: „zajęcia zawodowe" w szczególności „pośredników handlowych i pomocników podróżujących". Pojęciom tym odpowiadają określenia zawarte w art. 39 prawa przemysłowego oraz w rozporządzeniu ministra przemysłu i handlu z dnia 14 marca 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 142(w sprawie wykonywania czynności komiwojażerów i samodzielnych agentów handlowych, które to przepisy ustalają określenia:

a) pełnomocnika handlowego,
b) komiwojażera,
c) samodzielnego ajenta handlowego. Ten ostatni jest kupcem, który podejmuje się stałego pośredniczenia w zawieraniu umów na rzecz dającego polecenia lub zawierania ich w jego umieniu (art. 569 kodeksu handlowego). Ajent nie jest w tym przypadku pracownikiem przemysłowca (przedsiębiorcy w terminologii prawa przemysłowego), lecz samodzielnym kupcem, działającym na rzecz osoby dającej mu polecenie.

Prawo skarbowe uważa za pośrednika handlowego osobę, która nastręcza innym osobom sposobność zawarcia umowy lub pośredniczy w zawarciu takiej umowy, jak również osobę, która podejmuje się stałego pośredniczenia w zawieraniu umów na rzecz dającego polecenie lub zawierania ich w jego imieniu, za pomocników zaś podróżujących (komiwojażerów) osoby zbierające dla przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych zamówienia na podstawie próbek, wzorów, cenników itp.

Art. 3 p. 8 dekretu o podatku obrotowym zwalnia jednak od podatku obrotowego „świadczenia spełnione za wynagrodzeniem, podlegającym podatkowi od wynagrodzeń" a więc wynagrodzenia, do których mają zastosowa-

nie przepisy dekretu z dnia 18 sierpnia 1945 r. o podatku od wynagrodzeń zmienionego dekretem z dnia 12 czerwca 1946 r. bez względu na wysokość tych wynagrodzeń.

Jeżeli zatem stan faktyczny stosunku umownego między osobą zainteresowaną a przedsiębiorstwem nie przemawia za przyjęciem stosunku umowy o pracę, jak to przedstawimy niżej, należy zakwalifikować odnośną umowę bądź jako umowę o dzieło bądź jako umowę o zlecenie, tj. przyjęcie zobowiązania do dokonania określonych czynności dla zleceniodawcy albo wreszcie jako umowę o świadczenie usług, nieuregulowane jako szczególny rodzaj umów. (np. o pracę).

Tego rodzaju stosunki umowne należy traktować jako wykonywanie zajęcia zawodowego lub zatrudnienia o celach zarobkowych, chociażby wykonywanie odbywało się ubocznie poza głównym zajęciem. Czynności wykonywane w tych ramach są prywatno-prawnymi świadczeniami usług, podlegającymi podatkowi obrotowemu. Podstawę opodatkowania stanowi obrót, którym jest odpłata a więc przypadający ekwiwalent bądź pieniężny bądź też w naturze za spełnione świadczenia a więc w konkretnym przypadku prowizje i inne wynagrodzenia za wykonane usługi.

Należy tu jeszcze raz podkreślić, iż istotna cecha działalności pośrednictwa polega na zarobkowym przygotowaniu odnośnych transakcyj dla innych celem skomunikowania dwóch kontrahentów i ułatwienia w ten sposób dojścia do skutku między stronami danego interesu a zatem na działalności i w cudzym imieniu i na cudzy rachunek.

Jeżeli jednak pośrednik posiada towar lub nim dysponuje, obrotem jest całkowita suma odpłaty, jaka by mu przypadła, gdyby działał we własnym imieniu i na własny rachunek i to bez względu na to czy działa w imieniu i na rachunek osób opłacających podatek czy też nie opłacających podatku.

Istnieje jednak wyjątek od podanej wyżej zasady. Jeżeli bowiem pośrednik działa w imieniu i na rzecz przedsiębiorstw państwowych i związków samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw pozostających pod zarządem państwowym lub związków samorządu terytorialne-

go, to pomimo posiadania towaru lub dysponowania nim płaci podatek od prowizji.

a) Pośrednicy handlowi a podatek od wynagrodzeń

Sprawa ustalenia obrotu z tytułu pośrednictwa handlowego łączy się ściśle z samym obowiązkiem podatkowym w podatku obrotowym zależnie od charakteru umowy o pośrednictwo. Stosownie do postanowień dekretu o podatku od wynagrodzeń z dnia 18 sierpnia 1945 r. wraz z późniejszymi zmianami oraz postanowień rozporządzenia wykonawczego do tego dekretu, podatkowi od wynagrodzeń podlegają wynagrodzenia za pracę, tj. wszelkiego rodzaju świadczenia w pieniądzach lub w naturze otrzymywane przez pracownika z tytułu pełnionej przez niego pracy.

Do kategorii wynagrodzeń za pracę należą między innymi wynagrodzenia wynikające ze stosunku umowy o pracę. Stosunek umowy o pracę pracowników umysłowych reguluje prawo pracy a w szczególności rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 323) wraz z Działem I Tytuł XI Kodeksu Zobowiązań (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 598 z roku 1933). Wypłata następuje z tytułu istniejącego pomiędzy pracownikiem i pracodawcą stosunku pracy (m. in. prowizja).

Do rzędu wynagrodzeń zalicza się wszelkiego rodzaju wynagrodzenia bez względu na ich nazwę i rodzaj, jeżeli wypłata następuje z tytułu istniejącego pomiędzy pracownikiem i pracodawcą stosunku pracy (m. inn. prowizja).

W przypadku gdy ze względu na odmienny od ogółu pracowników zakres obowiązków, czas zatrudnienia danej osoby lub inne okoliczności, powstaje wątpliwość czy w ogóle zachodzi stosunek umowy o pracę (przedstawiciel handlowy), należy ustalić czy całokształt praw i obowiązków danej osoby jest normowany przepisami z zakresu prawa pracy. W razie nasuwającej się trudności w określeniu charakteru zatrudnienia tej osoby można zasięgnąć opinii związku zawodowego, do którego należy ogół pracowników danego zakładu pracy.

Z powyższego wynika, że o stosunku umowy o pracę decyduje stan faktyczny. Istotne dla ustalenia stosunku umowy o pracę będzie stwierdzenie istnienia faktycznej

zależności pracownika od pracodawcy, wyrażającej się w obowiązku podporządkowania się pierwszego temu ostatniemu, przejawiającej się brakiem samodzielności co do przedmiotów, rozmiaru, czasu, miejsca i sposobu wykonywania pracy, o których decyduje pracodawca.

W szczególności kryteria charakteryzujące stosunek umowy o pracę w odróżnieniu od umowy o dzieło są wg. orzecznictwa Sądu Najwyższego z zakresu tak prawa cywilnego jak i podatkowego następujące:

a) świadczenie pracy samej a nie wyników pracy;
b) dysponowanie pracą przez pracodawcę;
c) zależność służbowa pracownika od pracodawcy. Przejawia się ona w podporządkowaniu pracownika pracodawcy i obowiązku wykonania przez pracownika zleceń pracodawcy w granicach umownych w godzinach pracy przy skrępowaniu dowolnym dysponowaniem czasu w tych godzinach, w konieczności stosowania się do istniejącej technicznej organizacji przedsiębiorstwa;
d) wyłączność pracy pracownika na rzecz pracodawcy nie obowiązuje;
e) obowiązek wypłaty wynagrodzenia przez pracodawcę nie musi polegać koniecznie na wynagrodzeniu stałym, lecz może ono być i zmienne np. umowa akordowa lub umowa tantiemowa;
f) o charakterze stosunku umowy o pracę decyduje treść stosunku umownego a nie nazwa: np.: nazwanie umowy, będącej w istocie umową o dzieło — umową pracy — nie jest miarodajne;
g) po stronie pracownika brak jest ryzyka gospodarczego.

Pełnienie obowiązku przedstawiciela (pojęcie języka potocznego) w zależności od stanu faktycznego nie wyklucza — zdaniem naszym — kwalifikacji tych obowiązków w ramach umowy o pracę, mimo że komentarze do prawa pracy często stoją na następującym stanowisku:

„Za istotną cechę umowy o pracę należy uznać osobistą zależność pracownika od pracodawcy, streszczającą się głównie w obowiązku podporządkowania się pracownika pracodawcy. Wobec tego, że pojęcie zależności jest dość względne, a bogate formy życia społecznego nie dadzą się często wyjaśnić tylko jedną cechą, dlatego przyjmuje się w nauce pomocniczo jeszcze drugą cechę

a to obciążenie ryzykiem pracodawcy. To ryzyko pracodawcy należy rozumieć w tym sensie, że wynagrodzenie pracownika zależy od nakładu pracy a nie od jej wyniku, czyli że objęto umową samą pracę a nie jej rezultat. Przyjmując te charakterystyczne cechy umowy o pracę nie zalicza się tutaj np. agenta handlowego".

To samo zaś prawo pracy na innym miejscu przewiduje możliwość wypłaty wynagrodzenia w formie prowizji, której obrachunek i wypłata winny nastąpić najpóźniej w końcu każdego kwartału kalendarzowego, co jest stanem charakterystycznym dla takich właśnie agentów handlowych, którzy nie są równocześnie w stosunku zależności podobnym do stosunku pozostałych pracowników pracodawcy.

Stąd też agent-pośrednik handlowy, pełnomocnik handlowy (jak chce prawo przemysłowe) lub przedstawiciel (jak chce język potoczny) może być w stosunku umowy o pracę, gdy znajduje się w stosunku zależności służbowej od pracodawcy lub też może być samodzielnym kupcem pośredniczącym w zawieraniu umów na rzecz dającego zlecenie lub w zawieraniu umów w jego imieniu.

Jakkolwiek przepisy o podatku od wynagrodzeń nie zawierają w tej mierze wyraźnych postanowień, że znamiona wymienionych wyżej zajęć oceniać należy według przepisów prawa pracy lub ustawodawstwa przemysłowego, to ta okoliczność sama nie może jeszcze uzasadniać zapatrywania, że o istnieniu lub nieistnieniu kwalifikacji stosunku umowy o pracę należy rozstrzygać w oderwaniu od wymienionych wyżej kryteriów.

W tych bowiem przypadkach, kiedy ustawa podatkowa posługuje się terminami technicznymi z dziedziny prawa **niepodatkowego** (np. § 2 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku od wynagrodzeń używa terminu „prowizja") nie nadając im przy tym dla swego zakresu wyraźnie szczególnego znaczenia ani nie dając w tym kierunku choćby pośrednio wskazówek, przyjąć należy, że używa tych terminów w tym znaczeniu, jakie z nimi wiąże właściwa dla nich dziedzina prawa (w rozpoznawanej sprawie Prawo Pracy).

b) Handel mieszany (na rachunek własny i cudzy)

Stosownie do aktualnego jeszcze orzecznictwa Najwyższego Trybunału Administracyjnego z r. 1936 prowa-

dzenie handlu jednocześnie na rachunek własny i cudzy nie stanowi przeszkody do ustalenia podatku od obrotu jako pośrednictwa także wówczas, gdy przedmiotem pośrednictwa handlowego są towary tej samej firmy, której towary są równocześnie przedmiotem handlu towarowego.

c) Biura ogłoszeniowe

W tej mierze aktualne jest przedwojenne zarządzenie centralnych władz skarbowych streszczające się w następującym sensie: działalność biur ogłoszeniowych polega z jednej strony na pośredniczeniu w przyjmowaniu projektów anonsów od osób lub firm, mających się zamiar ogłosić a z drugiej strony na umieszczeniu ogłoszeń w odpowiednim wydawnictwie.

Rację bytu tych biur ogłoszeniowych stanowi umowa istniejąca pomiędzy przedsiębiorstwem ogłoszeniowym, w myśl której pośrednik (biuro) za swe czynności otrzymuje od wydawnictwa pewne wynagrodzenie, zwykłe procentowe. Wynagrodzenie to w praktyce równe jest różnicy między oficjalną ceną za ogłoszenie pobraną od ogłaszającego się zgodnie z taksą uwidocznioną w tekście danego wydawnictwa (ogłaszający się w żadnym bowiem przypadku nie płaci za ogłoszenie wyższej ceny ponad normalną) a sumą rzeczywiście wpłaconą z tego tytułu wydawnictwu przez biuro.

W związku z tym przy wymiarze podatku obrotowego stosowane będą postanowienia dekretu dotyczące przyjęcia za obrót podatkowy prowizji względem tych biur ogłoszeniowych, które w sposób nie wzbudzający żadnych wątpliwości zdołają udowodnić, że działają jako pośrednicy w myśl zasad wyżej wyłuszczonych.

Osoby trudniące się **akwizycją** ogłoszeń do wydawnictw periodycznych, od których otrzymują rabat, są pośrednikami handlowymi w rozumieniu dotychczasowych naszych ustaleń.

d) Przedstawiciele firm zagranicznych

W myśl obowiązujących w tej mierze zasad prawnych, w przypadku, gdy przedstawiciel krajowy firmy zagranicznej, który w myśl umowy pośredniczy w imieniu i na rachunek tejże firmy przy zawieraniu transakcyj sprzedaży określonych towarów i w tym celu utrzymuje skład konsygnacyjny towarów swego zleceniodawcy, pobiera

od swego zleceniodawcy także wynagrodzenie prowizyjne od transakcyj sprzedaży takich samych towarów, dokonanych przez zleceniodawcę bezpośrednio z zagranicy z pominięciem składu konsygnacyjnego, obrotem w rozumieniu art. 15 dekretu o podatku obrotowym jest pełny ekwiwalent pieniężny za towary zarówno sprzedane przez pośrednika jak też za towary sprzedane bezpośrednio przez zagranicznego zleceniodawcę.

e) Subagenci

Kwoty, wypłacone subagentom przez biuro pośrednictwa handlowego, stanowią koszty handlowe przedsiębiorstwa i jako takie muszą być zaliczone do obrotu podlegającego opodatkowaniu.

Należy tu podkreślić, iż okoliczność, że podatnik przy wykonywaniu otrzymanego zlecenia posługuje się subagentami i tymże wypłaca umowne wynagrodzenie, przypadające za ich usługi, ani nie zmienia istoty jego wynagrodzenia ani nie może spowodować uszczuplenia ustawowej podstawy wymiarowej, ponieważ te subprowizje bezwzględnie stanowią część składową kosztów handlowych przedsiębiorstwa podatnika, dla którego i na którego zlecenie subagenci świadczyli usługi.

Okoliczność, że subagenci są samoistnymi jednostkami podatkowymi, jest oczywiście zupełnie obojętna dla oceny prawnej istoty subprowizji w płaszczyźnie przepisów art. 16 dekretu o podatku obrotowym, gdyż zaliczenie wydatku do kosztów handlowych bynajmniej nie zawisło od tego czy osoba, otrzymująca wynagrodzenie za świadczone usługi, jest samoistną jednostką podatkową czy też nią nie jest. Zależy to natomiast od rodzaju usług i ich związku z przedsiębiorstwem.

Jeżeli przedsiębiorca pośrednik sam podejmuje się czynności pośrednictwa, to — caeteris paribus — oczywiście zaoszczędza wydatków na pomocników, jeżeli zaś korzysta z usług osób trzecich, to zmniejsza zyskowność swego przedsiębiorstwa. Kwestia zyskowności atoli jest dla ustalenia podstawy wymiaru podatku obrotowego bez znaczenia, gdyż ustawa nie zna żadnych potrąceń od przychodu brutto, a charakterystyczną cechą kosztów handlowych jest właśnie ich bezpośredni wpływ na zysk przedsiębiorcy.

Ewentualny argument podwójnego opodatkowania musiałby być uznany za chybiony, gdyż nie zachodzi w omawianym przypadku podwójne opodatkowanie jednego i tego samego obrotu podatkowego w związku z tym samym przedsiębiorstwem, lecz obciążenie oddzielnych obrotów dwóch różnych przedsiębiorstw (pośrednictwa i podpośrednictwa), chociaż w związku z tym samym towarem. Zjawisko to jednakże jest zupełnie nie odosobnione w obrocie handlowym i przez dekret o podatku obrotowym niewątpliwie wzięte pod uwagę.

6. Ekspedycja i przewóz

U ekspedytora obrót stanowią wszelkie wynagrodzenia należne za świadczenia, wykonywane w granicach zawartych przez niego umów ekspedycji z odliczeniem poniesionych przez ekspedytora w imieniu i na rachunek zleceniodawcy i należycie udowodnionych kosztów, związanych z wykonaniem umowy ekspedycji, jak np. kosztów przewozu obcymi środkami przewozowymi, wydatków na opłacenie należności celnych, ubezpieczenia itp., jeżeli w myśl umowy ekspedytor obowiązany jest wyliczyć się wobec zleceniodawcy z wysokości rzeczywiście poniesionych wydatków i kosztów.

W przypadkach, w których ekspedytor podjął się przesłania za oznaczoną w umowie sumę ryczałtową, tzn. bez obowiązku wyliczania się wobec klienta (zleceniodawcy) z wysokości rzeczywiście poniesionych wydatków i kosztów, podstawę opodatkowania stanowi całkowita suma ryczałtowego wynagrodzenia bez jakichkolwiek odliczeń.

Wynagrodzenie ryczałtowe ma miejsce nie tylko wówczas, gdy umówiono je łącznie za całą przesyłkę, lecz także wtedy, gdy została oznaczona jednostkowo a więc za określony ciężar lub sztukę oraz odległość.

Należy podkreślić obowiązującą w tej mierze zasadę prawną, iż kosztów związanych z wykonaniem umowy zlecenia, bez względu na ich rodzaj, nie odlicza się od obrotu w przypadku, gdy umowa o ekspedycję opiewa na ryczałt wynagrodzenia, obejmujący obok wynagrodzenia za usługi własne i innych przedsiębiorstw, także inne wydatki, nie wyłączając odsetek dyskontowych.

grodzenie łączne. Ewentualna różnica płatna jest do dnia 15 stycznia następnego roku. Jeżeli pracodawca wypłaca pracownikowi dwa lub więcej wynagrodzeń, podstawą obliczenia składki jest łączna suma wynagrodzeń (§ 19). Kwotę świadczenia, wykonanego w ciągu roku przez uczestnika funduszu C stanowi nie tylko suma pobranych i wniesionych przez pracodawcę składek, lecz również składki pobrane a nie wniesione przez pracodawcę. Jeśli jednak pracodawca przejął na siebie obowiązek opłacania składek za pracownika lub nie pobrał składek, składki zostają zarachowane tylko wtedy, gdy zostały przez pracodawcę wpłacone lub ściągnięte (§ 21).

Jeśli pracodawca ponosi składki z własnych funduszów, wówczas za podstawę do obliczenia składki należy przyjąć taką kwotę, aby po potrąceniu od tej kwoty należnej składki pozostała różnica wyrażała sumę przypadającą pracownikowi do wypłaty. Analogiczny tryb postępowania należy przyjąć także wtedy, kiedy pracodawca pokrywa inne obciążające pracownika świadczenia publiczne (§ 43).

Kwoty należnych składek potrąconych lub poniesionych przez pracodawcę obowiązany jest on wpłacić do właściwej zbiornicy PKO w terminie 7 dni po upływie miesiąca kalendarzowego z dołączeniem wykazu potrąceń wg ustalonego wzoru.

Składki oszczędnościowe funduszu C, których terminy zapadły przed ogłoszeniem rozporządzenia, tj. 20 marca br., winny być pobrane przez pracodawcę przy wypłacie wynagrodzenia za miesiąc maj 1948 r.

E. W.

Transakcje handlowe o charakterze wymiany

Działalność przedsiębiorcy nie polega zawsze na wyłączności sprzedaży u kupca albo wytwarzania i sprzedaży gotowych wyrobów u przemysłowca. Wpływ na dochodowość a stąd na podatek dochodowy oraz w dalszej części na obrót i w konsekwencji na podatek obrotowy mają również tego rodzaju transakcje, które znajdują swą praktyczną realizację drogą wymiany towaru za towar.

W praktyce niejednokrotnie przedsiębiorcy wydaje się, że dokonując zamiany towaru na inny nic nie zyskał i z tej przyczyny pomija tego rodzaju transakcje w księgach handlowych. Oczywiście tego rodzaju postępowanie jest błędne i niezgodne z obowiązującymi przepisami. Co prawda może zaistnieć taki fakt, że przedsiębiorca nic nie zyskał drogą zamiany czy wymiany towaru, to mimo to ze względu na podatek obrotowy jest zobowiązany to uwidocznić w księgach. Obowiązek ten wynika jasno z dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr 3, 1946 poz. 23). Artykuł 15 tego dekretu mówi, że podstawą opodatkowania jest obrót, a zaraz dalej, że obrotem jest odpłata za świadczenie będące przedmiotem podatku. Przy wymianie towaru za towar ma miejsce również odpłata wprawdzie nie w gotówce, lecz we formie towaru, stanowiącego pewną wartość. Jest to tak zwany obrót w naturze.

Paragraf 66 rozporządzenia wykonawczego do dekretu o podatku obrotowym mówi, że w przypadku odpłaty w naturze obrotem jest wartość pieniężna odpłaty obliczona według cen rynkowych z dnia transakcji. Następny paragraf tego samego rozporządzenia wyjaśnia, że w przypadku zamiany uważa się za obrót świadczenie tej strony lub tych stron, *których świadczenie jest zawodowe.*

Punktem wyścia przy ustaleniu wartości wymiany jest wartość rynkowa tego towaru, który otrzymujemy tytułem odpłaty. W przykładzie sprzedajemy materiał budowlany i tytułem odpłaty otrzymujemy żyto. Wartością odpłaty będzie wartość otrzymanego żyta, liczonego po cenach rynkowych w dniu dokonania transakcji. Obliczona według tych wytycznych suma końcowa stanowi obrót i podlega według odpowiedniej stawki procentowej podatkowi obrotowemu.

Jakkolwiek sprawy omawiane wydają się być na pozór proste i nieskomplikowane, napotykamy w codziennym życiu na pewne trudności, które nie brane w porę pod uwagę powodują korektę w obliczaniu podatku obrotowego a niekiedy i podatku dochodowego.

W zakresie obowiązujących rozporządzeń mamy na tym odcinku wyjaśnienia tylko do niektórych typowych i często powtarzających się transakcyj wymiennych, jak to ma np. miejsce w młynach. W innych przykładach, co do których brak wyraźnych przepisów, należy postępować identycznie z uwzględnieniem tych warunków, które mogą mieć wpływ na nieco odmienne zajęcie stanowiska.

W młynach ma miejsce wymiana na skutek dokonanego przemiału. W zakresie tegoż przemiału odróżniamy:

a) przemiał gospodarczy oraz

b) przemiał handlowy.

O przemiale gospodarczym mówimy wówczas, gdy z przyjętego do przemiału zboża zatrzymuje się pewną część zboża tytułem wynagrodzenia, zaś oddający zboże otrzymuje wszystkie produkty, jakie powstają z tytułu dokonania przemiału. Ponadto fakt dokonania wymiany nie musi być dokonany z przemiału tego samego zboża a więc i z posiadanych zapasów produktu gotowego.

Jeżeli nie dotrzymuje się wyżej wspomnianych warunków, a więc dla przykładu przy wymianie żyta otrzymuje druga strona mąkę pszenną, natenczas mówimy o przemiale handlowym.

Przy przemiale gospodarczym stosuje się stawki podatkowe przewidziane w art. 17 ust. 1 pkt. 7

dekretu o podatku obrotowym a przy przemiale handlowym, stawki podatkowe przewidziane w art. 17 ust. 1 pkt. 3 lit. a) i pkt. 4 oraz ust. 4 wyżej wspomnianego dekretu.

W związku z wymianą towarową jeden z czytelników zwraca się do nas z następującym zapytaniem w sprawie wymiany zboża.

Transakcje wymienne oddawanych produktów przemysłowych rolnikowi za zboże firma nasza wycenia do podatku obrotowego według cen zakupu zboża. Urząd Skarbowy natomiast stoi na stanowisku, że należy podać do obrotu wartość wydawanych produktów, wymienionych ze zboża według cen sprzedażnych w dniu dokonania transakcji. Dla przykładu podajemy dane liczbowe i nadmieniamy, że nie chodzi w danym wypadku o wymianę dokonywaną przez młyn, lecz przedsiębiorstwo zbożowe.

100 kg żyta oddanego do wymiany przez rolnika posiada wartość ceny zakupu zł 2.200,—.

Młyn za 100 kg żyta daje nam 72 kg mąki żytniej 80% i 15 kg otrąb żytnich. Przedsiębiorstwo nasze wydaje danemu rolnikowi 69 kg mąki żytniej 80% i 15 kg otrąb żytnich. Wynika z tego, że przedsiębiorstwo zbożowe zyskuje na ewtl. różnicy ceny zboża i produktów wymiennych, tj. mąki i otrębów oraz ponadto 3 kg mąki żytniej.

Wartość wydanych produktów według ceny giełdowej wynosi za mąkę po zł 35,50 za kg oraz za otręby po zł 20,— za kg.

Na podstawie powyższych danych otrzymujemy następujące sumy końcowe wynikające z dokonanej transakcji wymiennej:

1. wartość rynkowa ceny rynkowej otrzymanego żyta według ceny zakupu — zł 2.200,—
2. wartość rynkowa sprzedaży 100 kg żyta według ceny rynkowej — zł 2.400,—
3. wartość otrzymanych produktów wymiennych z młyna w/g ceny rynkowej 72 kg mąki żytniej po zł 35,50 — zł 2.556,—
   15 kg otręb żytnich po zł 20,— — zł 300,— — zł 2.856,—
4. wartość wydanych produktów wymiennych rolnikowi: 69 kg mąki żytniej po zł 35,50 — zł 2.449,50
   15 kg otręb żytnich po zł 20,— — zł 300,— — zł 2.749,50
5. Wartość zysku przypadającego na przedsiębiorstwo zbożowe 3 kg mąki żytniej po 35,50 — zł 106,—

Jeżeli w powyższym przykładzie wykluczymy możliwość istnienia ewtl. pośrednictwa, natenczas podstawą obrotu celem obliczenia podatku obrotowego będzie stanowiła wartość otrzymanej odpłaty z tytułu świadczenia, tj. zł 2.749,50 zgodnie z uwagami cytowanymi na wstępie naszych rozważań na temat wymiany.

Zapytuje dalej czytelnik czy można obliczyć podatek obrotowy od wartości zysku zł 106,—, traktując ten zysk jako prowizję i tym samym uważać się za pośrednika. Art. 16 dekretu o podatku obrotowym w pkt. 7 mówi, że przy czynnościach wszelkiego rodzaju pośrednictwa obrotem jest prowizja i inne wynagrodzenia za wykonane usługi. Dalej jednak wyraźnie zaznaczę, że jeżeli pośrednik posiada towar lub nim dysponuje, obrotem jest całkowita suma odpłaty, jaka by mu przypadła, gdyby działał we własnym imieniu i na własny rachunek.

To działanie na własny rachunek i we własnym imieniu wyklucza pośrednictwo w sensie podatkowym.

mgr M. Nowicki

Wyjaśnienia w sprawach socjalnych

W związku z artykułem inż. T. Skusiewicza pt. „Urlopy" w nr 11 „Tygodnika Gospodarczego" z dnia 13. III. 1948 r. otrzymaliśmy zapytanie jednego z czytelników, jaki urlop przysługuje pracownikowi umysłowemu po uprzednio nabytych prawach do urlopu, gdy w nowym roku kalendarzowym przepracował bardzo krótki okres czasu np. jeden dzień. Pytanie to interesuje danego czytelnika na tle następującego stanu faktycznego: księgowy X pracuje w przedsiębiorstwie od 1. V. 1946 r. nieprzerwanie do 17. III. 1948 r. (data listu). Ostatni urlop miesięczny miał w sierpniu 1947 r. W dniu 3. I. 48 r. otrzymał wypowiedzenie 3-miesięczne z ważnością od 1. I. — 31. III. 48 r. Dnia 31. III. 48 r. kończy się jego stosunek pracy — jaki urlop przysługuje księgowemu X?

W przedstawionym stanie faktycznym mamy do wyjaśnienia dwa zagadnienia: wypowiedzenia i urlopu.

Pierwszą kwestię reguluje art. 25 pkt. 4 rozporządzenia Prez. Rzeczypospolitej z dn. 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. 35 — poz. 323), który mówi, że jeżeli umowę zawarto na czas nieokreślony (przyjmujemy, że o taką umowę chodzi w tym wypadku), to okres wypowiedzenia wynosić ma całkowite 3 miesiące kalendarzowe i kończyć się musi zawsze ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego. Wypowiedzenie nastąpić winno najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, poprzedzającego okres wypowiedzenia.

W myśl powyższego przepisu wypowiedzenie ma moc prawną dopiero od 1. II. 48 r. — z tą datą rozpocznie się trzymiesięczny okres wypowiedzenia. Jest w tym zakresie orzeczenie Sądu Najwyższego, które mówi, że sprzeczne z prawem wypowiedzenie stosunku służbowego powoduje rozwiązanie tego stosunku z terminem prawidłowego wypowiedzenia (III. R. W. 506/31 — 3. VI. 31).

Jeżeli chodzi o rozstrzygnięcie pytania co do urlopu, to wobec wyczerpującego i wszechstron-

nego omówienia tego zagadnienia przez inż. Skusiewicza na łamach „Tygodnika Gospodarczego" w nr 11 i nr 12 ograniczymy się do stwierdzenia, że księgowy X nabył już prawa do urlopu jednomiesięcznego z chwilą wejścia w nowy rok kalendarzowy 1948 jako pracownik tego samego przedsiębiorstwa, w którym pracuje nieprzerwanie od maja 1946 r.

Zatem po przepracowaniu okresu wypowiedzenia, tj. miesięcy: lutego, marca i kwietnia pracodawca zobowiązany jest wypłacić księgowemu X jednomiesięczne wynagrodzenie, takie, jakie otrzymywałby, gdyby w tym miesiącu był zatrudniony.

Dla wyczerpania zagadnienia dodajemy, że urlop ten może być udzielony pracownikowi w okresie wypowiedzenia, lecz tylko za zgodą pracownika, który później nie może z tego tytułu zgłaszać żadnych roszczeń do pracodawcy.

mgr Z. K.

Wiadomości skarbowe

Uchylenie niektórych przepisów o Funduszu Pracy

Wobec uchylenia z dniem 1 stycznia 1948 r. niektórych artykułów ustawy o Funduszu Pracy stały się z tym dniem nieaktualne, o ile chodzi o dziedzinę powyższej ustawy dotyczącej sfery zainteresowań administracji skarbowej, następujące przepisy rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 29 października 1937 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu o postępowaniu przy wymiarze i poborze należności na rzecz Funduszu Pracy:

1. co do obliczania i poboru przez urzędy skarbowe opłat na rzecz Funduszu Pracy od dochodu z pracy zawodowej notariuszów oraz samodzielnych wolnych zajęć zawodowych,
2. co do wymiaru, poboru i kontroli przez władze skarbowe opłat na Fundusz Pracy od cukru i piwa, odwołań od wymiaru tych opłat, oraz co do przyjmowania z tytułu tych opłat wpłat przez kasy urzędów skarbowych i urzędy celne,
3. co do przyjmowania przez kasy urzędów skarbowych opłat na Fundusz Pracy od właścicieli nieruchomości z tytułu opłat od czynszu za najem mieszkań lub budynków; Ministerstwo Skarbu umarza nieuiszczone należności na rzecz Funduszu Pracy z tytułu wymienionych opłat,
4. co do kontroli przez urzędy skarbowe prawidłowości wpłat z tytułu opłat na Fundusz Pracy w przypadkach wymienionych wyżej pod pkt. 1) i 3) i co do wymiaru opłat w przypadkach ujawnionych nieprawidłowości.

Opłaty na rzecz Funduszu Pracy od żarówek elektrycznych zostały zniesione już z dniem 29 listopada 1946 r.

Zaliczki na podatek dochodowy w roku 1948 od przedsiębiorstw państwowych i pozostających pod zarządem

Uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 17 lutego 1948 r. w sprawie wysokości zaliczek miesięcznych na podatek dochodowy w roku podatkowym 1948 należnych od przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw i majątków pozostających pod zarządem państwowym ustala w tej mierze co następuje:

A. Wysokość zaliczek miesięcznych na podatek dochodowy:

1. od przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw i majątków pozostających pod zarządem państwowym z wyjątkiem przedsiębiorstw wymienionych w pkt. 2 i 3 — wynosi 50% zysku;
2. od przedsiębiorstw podległych Departamentom Przemysłu Miejscowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu — wynosi 25% zysku;
3. od przedsiębiorstw objętych zasadami systemu finansowego, ustalonymi uchwałą Rady Ministrów z dnia 21. 8. 1947 r., zaliczka na podatek dochodowy będzie pobierana zgodnie z tezą XXXV wyżej cytowanej uchwały. Za przedsiębiorstwa już objęte zasadami systemu finansowego uważa się przedsiębiorstwa produkcyjne podległe Ministerstwu Przemysłu i Handlu, ujęte organizacyjnie w Centralne Zarządy i Zjednoczenia wraz z ich Centralami zaopatrzenia i zbytu.

B. Przedsiębiorstwa państwowe posiadające formę prawną spółek handlowych opłacają zaliczki według działu II dekretu o podatku dochodowym.

C. O objęciu przedsiębiorstwa lub typu przedsiębiorstw zasadami systemu finansowego decyduje Minister Skarbu w porozumieniu z właściwym ministrem.

D. Uchwała powyższa nie dotyczy przedsiębiorstw rozliczających się centralnie ze Skarbem Państwa w ramach budżetu państwowego i wyszczególnionych w zarządzeniu Ministra Skarbu, ogłoszonym w Monitorze Polskim.

Przedsiębiorstwa podległe Departamentowi Przemysłu Miejscowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu podlegają w roku podatkowym 1948 obowiązkowi podatkowemu według działu III dekretu o podatku dochodowym.

W związku ze zmianą od dnia 1 stycznia 1948 r. wysokości zaliczek na podatek dochodowy dla niektórych podatników podlegających opodatkowaniu według przepisów działu III oraz, biorąc pod uwagę okoliczność, że niektóre przedsiębiorstwa mogły obliczyć zaliczkę za miesiąc styczeń i luty 1948 r. przy zastosowaniu stopy właściwej dla nich w roku podatkowym 1947, Ministerstwo Skarbu przesuwa do dnia *15 kwietnia 1948 r.* termin, od którego należy pobierać dodatek za zwłokę od różnicy między kwotą zaliczek za miesiąc styczeń i luty 1948 r. należnych według zasad niniejszego zarządzenia a kwotą zaliczek wpłaconych według zasad dotychczas obowiązujących, pod warunkiem uiszczenia różnicy do wyżej wymienionego terminu (do dnia 15 kwietnia 1948 r.).

Zmiana dekretu podatku od wynagrodzeń

Z dniem 1. 4. 1948 obowiązuje następująca skala w podatku od wynagrodzeń:

Wysokość wynagrodzenia obliczona w stos. rocznym w złotych		Stopa procentowa podatku %
ponad	do	
108.000	120.000	1
120.000	130.000	1,5
130.000	140.000	2
140.000	150.000	2,5
150.000	170.000	3
170.000	190.000	4
190.000	210.000	5
210.000	230.000	6
230.000	250.000	7
250.000	300.000	8
300.000	350.000	9
350.000	400.000	10
400.000	450.000	12
450.000	500.000	14
500.000	600.000	16
600.000	700.000	18
700.000	800.000	20
800.000	900.000	22

Przy wynagrodzeniach przekraczających w stosunku rocznym 900.000 zł podatek wynosi 22 proc. i oprócz tego 30 proc. kwoty wynagrodzenia stanowiącego nadwyżkę ponad 900.000 zł

Dodatkowa opłata obowiązująca pracodawców

Wysokość wynagrodzenia obliczona w stos. rocznym w złotych		Roczna suma dodatkowej opł.
ponad	do	
—	108.000	4200,—
108.000	120.000	3000,—
120.000	130.000	2280,—
130.000	140.000	1500,—
140.000	150.000	480,—

Z ulg z tytułu posiadania na utrzymaniu dzieci korzystają ci pracownicy, których wynagrodzenie w stosunku rocznym nie przekracza 360.000 zł.

Zwyżki w podatku dla osób w wieku ponad 21 lat nieżonatych lub niezamężnych, nie mających na utrzymaniu dzieci, stosuje się do wynagrodzeń przekraczających 240.000 zł rocznie (zwyżka 20%).

Zwyżki dla podatników żonatych lub zamężnych od lat przeszło dwóch lecz nie mających na utrzymaniu dzieci stosuje się do wynagrodzeń przekraczających 320.000 złotych rocznie (zwyżka 10%).

Zmiana na stanowisku Prezesa Centralnego Urzędu Planowania

Na miejsce ustępującego prezesa C. U. P. dra Czesława Bobrowskiego został mianowany dotychczasowy podsekretarz stanu w Ministerstwie Skarbu, dr Tadeusz Dietrich.

Nowy prezes CUP był przed wojną naczelnikiem wydziału organizacyjnego w Ministerstwie Skarbu, od 1945 r. objął stanowisko dyrektora Departamentu Podatków i Opłat w tymże Ministerstwie, a od kwietnia 1946 r. został powołany na stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Skarbu. Dr Dietrich jest autorem szeregu prac z dziedziny finansów i prawa skarbowego i członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej.

Prezes Dietrich objął urzędowanie w dniu 20 marca br. i zarządził reorganizację Centralnego Urzędu Planowania, wskutek której zlikwidowane zostają departamenty: Prezydialny, Planu Długoterminowego, Koordynacji Planu, Organizacji Gospodarstwa, Cen i Kosztów, Inwestycji, Międzynarodowych Spraw Gospodarczych oraz Zatrudnienia i Płac. Powołano natomiast następujące jednostki organizacyjne: Gabinet Prezesa, Departament Koordynacji, Biuro Wydawnictw, Departament Ogólny, Biuro Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów, Biuro Planów Regionalnych oraz departamenty: Przemysłu, Rolnictwa, Komunikacji i Łączności, Obrotu Towarowego, Budownictwa, Finansowy oraz Socjalny.

Komunikaty i różne wiadomości

W sprawie sprzedaży za złote towarów, wystawionych przez wystawców zagranicznych na Międzynarodowych Targach Poznańskich

Uchwała generalna Komisji Dewizowej Nr. 39 z dnia 15 marca 1948 r.

Zezwala się generalnie — na czas trwania Międzynarodowych Targów Poznańskich w roku 1948 — na sprzedaż za złote towarów, wystawionych przez wystawców zagranicznych na Międzynarodowych Targach Poznańskich, na warunkach następujących:

1. Cena sprzedażna za eksponaty winna być wnoszona do banku dewizowego na rachunki zagranicznych wystawców.
2. Z rachunków tych mogą zainteresowani wystawcy podejmować kwoty na bieżące wydatki do wysokości zł 500.000 na jedną firmę wystawiającą z tym, że suma przypadająca do wypłaty na wszystkich wystawców jednego państwa nie może — bez specjalnego zezwolenia — przekroczyć kwoty łącznej zł 2.500.000.
3. Wszelkie nadwyżki ponad w/w kwoty pozostają na rachunkach zablokowanych bez prawa transferu.

Gospodarka druzgiem żeliwnym.

Centrala Złomu w Katowicach, ul. Powstańców 50 informuje, że Departament Planowania, — opierając się na wynikach prac komisji, powołanej do opracowania zagadnienia druzgu żeliwnego poleca:

a) stosować w odlewniach żeliwa do wsadu dodatek złomu stalowego w ilości niemniejszej niż 10% tonażu wsadu,

b) stosować w odlewniach żeliwa przy produkcji klocków hamulcowych *złom palony* w ilości, odpowiadającej ca: 80% całkowitej ilości złomu (druzgu) użytego jako wsad dla klocków hamulcowych,

c) przydzielać przez Centralę Złomu odlewniom żeliwa druzg żeliwny z powłoką emaliowaną — w miarę posiadanych przez Centralę Złomu zapasów takiego druzgu, w ilości ca 3% całkowitej ilości przydzielonego druzgu żeliwnego, celem wykorzystania druzgu z powłoką emaliowaną przy odlewach o mniejszej wartości użytkowej,

d) przeprowadzać przez inspektorów terenowyh Centrali Złomu kontrolę w odlewniach żeliwa, celem stwierdzenia, czy procent druzgu żeliwnego stosowany przez odlewnie odpowiada wytycznym ustalonym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Równocześnie Departament Planowania polecił Centrali Złomu, aby wszystkie czyste wióry żeliwne stawiała do dyspozycji Centrali Zbytu Przemysłu Chemicznego. Z uwagi na potrzeby tego przemysłu Centrala prosi, ażeby zakłady przemysłowe zbierały i segregowały ten odpad i zgłaszały go do Centrali Złomu.

Jednocześnie Departament Planowania przypomina, że Centrala Złomu jest upoważniona do kontroli wszystkich zapasów druzgu żeliwnego, znajdujących się do dyspozycji przedsiębiorstw jak i instytucji państwowych, spółdzielczych i prywatnych — i ma prawo dysponowania nadwyżkami druzgu, w myśl wytycznych Ministerstwa Przemysłu i Handlu zgodnie z ogólnymi potrzebami krajowymi.

Artykuły nie reglamentowane.

Departament Przemysłu Miejscowego wyjaśnia, że c e m e n t, s z k ł o okienne, b e n z y n a, t o w o t i wszystkie o l e j e m a s z y n o w e z wyjątkiem oleju transformatorowego — nie są reglamentowane — i nie należy tych artykułów umieszczać w zapotrzebowaniach, zgłaszanych za pośrednictwem izb przemysłowo-handlowych.

Zarząd Komisaryczny Zrzeszenia Prywatnego Przemysłu Papierniczo - Przetwórczego w Poznaniu, ul. Mickiewicza 31

zawiadamia

o Walnym Zebraniu

które odbędzie się we wtorek, dnia 13 kwietnia 1948 r. o godzinie 11-tej w dużej sali posiedzeń Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu przy ul. Mickiewicza 31 z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie.
2. Wybór przewodniczącego Walnego Zebrania i dokooptowania do Prezydium 4 osób spośród uczestników Zebrania.
3. Referat dyrektora Związku Zrzeszeń Prywatnego Przemysłu Papierniczego z Warszawy, p. Feliksa Giżyckiego na temat „Struktura organizacyjna Zrzeszeń, Związku i Centrali Handlowej branży papierniczej".
4. Dyskusja nad referatem.
5. Sprawozdanie Komisarycznego Zarządu z działalności Zrzeszenia za miniony rok sprawozdawczy.
6. Dyskusja nad sprawozdaniem.
7. Udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi.
8. Wybór władz Zrzeszenia:
   a) Zarządu
   b) Komisji Rewizyjnej
   c) Sądu Zrzeszenia
9. Wybór delegatów na Zwyczajny doroczny Zjazd Delegatów Związku w Warszawie.
10. Uchwalenie budżetu Zrzeszenia i składek na rok 1948.
11. Wolne głosy i wnioski.
12. Zakończenie.

WEŁNA

Czesław Białecki

Najkorzystniejsze miejsce zbytu i wymiany

Włóczka w różnych kolorach
stale na składzie

Poznań, Roosevelta 19 — Telefon 52-705

Oddział w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 55 — Tel. 33-13
Biura czynne od 8 — 15-tej, w sobotę od 8 — 13-tej

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego" Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

MYDŁA
KOSMETYKI
PERFUMY
ŻAK'a POZNAŃ
...przodują jakością

Fotoaparaty - Maszyny do pisania

ZAKUP — SPRZEDAŻ

FOTOMA - Poznań

ul. Szkolna 11 - telefon 25-57

Opakowania i kartony dla przemysłu spożywczego, cukierniczego i chemicznego wykonuje

Wytwórnia Opak. Pap. i Tektur.

właśc.: J. POMIN
Poznań, ul. Mylna 24
Telefon 94-11 Telefon 94-11

Maszyny biurowe

Zakup - Sprzedaż - Naprawa

RE-MA

Poznań, Św. Marcin 5

(przy Placu Hoovera) — Telefon nr 44-07

Wzory pism procesowych i administracyjnych — Mgr Seweryn Hartman
Cena 420,— zł

Książka zawiera wzory pism procesowych i administracyjnych w najbardziej typowych przypadkach, z którymi styka się w życiu każdy obywatel. Załączone do wzorów objaśnienia wprowadzają czytającego w tematykę poszczególnych zagadnień w sposób przystępny i nie wymagający znajomości prawa. Książka jest nie tylko poradnikiem i wzornikiem dla piszących listy w sprawach urzędowych, ale spełnia rolę upowszechnienia znajomości prawa i podaje 194 wzorów pism.

Spis rzeczy:

Wstęp. — I. Skargi w sprawach karnych. — II. Pozwy w sprawach cywilnych, wynikających z umów sprzedaży, użyczenia i pożyczki. — III. Pozwy w sprawach wynikających z umowy o pracę. — IV. Pozwy wynikające z umowy najmu — V. Spadki i testamenty. — VI. Pozwy i wnioski w sprawach opieki, kurateli i dochodzenia alimentów — VII. Uznanie za zmarłego. — VIII. Prawo rzeczowe. — IX. Wpisy do rejestru handlowego. — X. Umowy. — XI. Sprawy rolne. — XII. Sprawy mieszkaniowe. — XIII. Sprawy podatkowe. — XIV. Zmiana imion i nazwisk. — XV. Sprawy wojskowe. — XVI. Obywatelstwo. — XVII. Sprawy przemysłowe — XVIII. Stowarzyszenia i związki. — XIX. Opieka społeczna. — XX. Sprawy inwalidów wojennych. — XXI. Ubezpieczenia społeczne. — XXII. Akta stanu cywilnego — XXIII. Majątki opuszczone i poniemieckie. — XXIV. Nacjonalizacja — XXV. Różne sprawy administracyjne. — XXVI. Podania o kredyt. — XXVII. Podania o łaskę do prezydenta. — XXVIII. Podania o pracę. — XXIX. Podania służbowe — XXX. Jak pisać protokóły.

Cena ogłoszeń za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 25,—
Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P." Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel. 518-62, 23-65, 23-68.

Ogłoszenia przyjmuje „PAR" Polska Agencja Reklamy, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Ratajczaka 7. Tel. 30-80 i 91-58
i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 — Tel. 503-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16. Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23. skr. poczt. 793. — Tel. 344-[illegible]

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40 45-00.
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 30,—zł, prenumerata kwartalna 300,— zł

Odbito czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna, Sp. z o. o., Poznań, ul. Strzałowa 2a K - 49130